

## **9. ALETLER**

Aletler kullanma süreleri uzun olup, usta tarafından Eminönü'nden satın alınmaktadır. Çiçek ve yapraklara şekil vermeye yarayan değişik şekillerde bir çok alet bulunmaktadır. Daha çok tüllerin çiçek ve yaprak şeklini almasını sağlayan demirden yapılmış uzun saplı kullanıma sahip aletler bulunmaktadır. Aletlerin boyutları en fazla 32 cm olup, çiçek ütüsü 19 Cm. Yaprak cenderesi 32 cm. Demir makası, silikona tabancası ve ütü yastığı standart olarak kullanılmaktadır. Bu aletlerin dayanıklılıkları fazla kullanımı kolaydır.

Çiçek ütüsü oval kesilmiş tüle çukur bir görünüm kazandırarak çiçek şekli vermekte, yaprak cenderesi yaprak şeklinde kesilmiş tüle yaprak görünümü vermekte kullanılmaktadır. Makas tüllerin ve grafon kağıdının kesilmesinde kullanılmakta, silikon tabancası ise çiçeklerin birbirine yapışması için kullanılmaktadır. Ütü yastığı ise çiçek yaprağına çukur bir görünüm kazandırmak için üzerinde sıcak çiçek ütüsünün ve tüle şekil verilmesi için kullanılmaktadır.

### **9.1 Çiçek Ütüsü**

Çiçek ütüsü, yuvarlak kesilmiş olan tül parçalarına çukur bir görünüm kazandırmak için kullanılır. Tahta sapının ucunda demir parçası ve bunun ucunda da büyüklükleri yapılacak çiçeğin ebatına göre değişen top bulunmaktadır. Bunlar ısıya dayanıklı aletlerdir. Çiçek yapımına başlamadan önce ütü tüpün üzerinde ısıtılarak ( yaklaşık 2-3 dk) tülü yakmayacak ısıya ulaşması sağlanır. Yastığın üzerine koyulan çiçek yaprağı bu sıcak ütü ile bastırılarak çiçeğe oval bir görünüm verilmesi sağlanır. ( bkz. foto 58)

### **9.2 Yaprak Cenderesi**

Çalışmada kullandığımız yaprak cenderesi, yaprak biçiminde kesilmiş olan tül parçasına yaprağın üzerindeki damarlı şekli vermek için kullanılır. 32 cm. boyundaki cendere iki parçadan oluşmaktadır. Uzun olan parça yine tahta saplı demire bağlı ucunda yaprak şeklinde yine demirden oluşmakta, ikinci parçası ise bu büyük kısma bağlı yaprağın boyutunda yaprağın diğer yüzünü oluşturmaya yarayan parçadır. Çiçek ütüsü

gibi tüpte ısıtılarak kesilmiş olan tüle yaprak görünümü vermektedir. ( bkz. foto 57 )  
Cendere yaprağın iki yüzüne şekil verebilmek için iki parçadan oluşmaktadır. ( bkz. foto 59 )

### **9.3 Makas**

Birbirine çapraz olarak eklenmiş iki bıçaktan meydana gelen kesici alettir. Bu bıçaklar üst üste gelecek şekilde birbirine yaklaştırılır ve kesim yapılır. Tarihi M.Ö. 1000 yılına demir çağına dayanır. Bu tarihlerde kullanılam makas tek parçadan yapılmıştır. 17. yy' da “V” harfi şeklinde olup, 1840 lardan sonra bugünkü şeklini almıştır. ( 20. YY Kitapları; 10 1990:53)

Atölyedeki makaslar da gündelik hayatta kullandığımız makaslardandır.

### **9.4 Silikon Tabancası**

Silikonun içinden akarak yapıştırmak istenen malzemeye uygulanan elektrikle çalışan bir alettir. Silikon tabancanın içine aktarılır ve fişe takılarak ısınması sağlanır. Isınan silikon eriyerek yaprakların birbirine yapışması sağlanır. ( bkz. foto 60)

### **9.5 Çalışma Yastığı**

Çalışma yastığı çiçeğin yapraklarını oluşturmak için elyaftan oluşmuş üzerinde yastık bez ile örtülmüş yastıktır. Yastık ile yaprağa oval şekil verilirken, yaprağın yumuşak bir konması ve sıcak ütünün tüle yapışarak çukur bir görünüm elde edilmesi sağlanır. ( bkz. foto 56)

## **10. HAMMADDENİN TANIMI VE TEMİNİ**

### **10.1 Tül**

İnce pamuk, ipek, yapay ya da sentetik ipliklerle yuvarlak ya da çokgen şekilli ilmikler oluşturarak dokunan, hafif ve saydam, bir tür ince dokumadır.

Tülün giysilerde kullanılması XVI. yy.' a rastlar. Bavyeralı dantelci Barbara Butman' ın işleri büyük bir beğeni kazanmıştı; bunlar dekoratif motifler ve çiçek nakışlarıyla işli mekikle gerçekleştirilmiş tüllerdi. Makine tülü üretmek için ilk denemeler 1768' de yapıldı. Bu iş için İngiltere Nottingham' da kullanılmakta olan çorap tezgahlarından yararlandı. Bir çok iyileştirmeden sonra, düşey çözüğü ile bobin tezgahını 1808' de Heathcoat icat etti. XVIII. Yy. ' ın sonuna kadar, tül yapımı İngiltereye özgü bir üretim olarak kaldı. Tül, giysilerde olduğu kadar döşemecilikte de kullanılıyordu. Fransa' da ise Saint Pierre-les-Calais imalathanesi 1815 e doğru kuruldu. Hafifliği nedeni ile; illusion tülü denilen tül, 1827 de Dognin tarafından dokundu. Nord bölgesi, günümüzde Lyon ve İsviçredeki Sank-Gallen ile birlikte önemli tül ve makine dantel merkezlerinden biridir. ( Büyük Larousse; 23 1986; 11788)

Gelin el çiçeği yapımında kumaşçılardan alınan değişik renklerde tüller kullanılmaktadır. Organze tül adı verilen daha sık işlenmiş olan tüller, kolalı suda bekletilip daha iyi şekil alabilmesi için katı kıvama getirilmektedir.

### **10.2 Leton Tel**

Çiçeklerin ve yaprağın sapını oluşturmaya yardımcı olan tel parçalarının birleştirilip üzerinin kaplanmasıyla oluşan tele verilen isimdir. Hazır olarak Eminönünden satın alınmaktadır.

### **10.3 Kurdela**

Doğal ya da sentetik elyaftan ya da sünek metal iplerinden yapılan ve süsü malzemesi olarak kullanılan dar ve düz dokuma şerittir. Kurdele, geleneksel kıyafetlerde önemli yer tutar.; giysiye ya da saça süsü olarak ya da toplumsal bir simge olarak takılabilir ve rengine ya da çokluğuna göre evliliği, matemi, dini zenginliği, siyasal eğilimi vb. simgeler. ( Büyük Larousse; 14 1986:7171)

Gelin el çiçeğinde saflığın sembolü olan yaklaşık 1.5 m. Uzunluğunda beyaz kurdele çiçeğin sapına fiyonk şeklinde bağlanarak kullanılmaktadır.